

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Papowo Biskupie 128,
86-221 Papowo Biskupie (zwanym dalej GOPS)**

sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1764) art. 4 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a

I. Cel kontroli:

Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 25, 26, 30 stycznia 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia Kierownika GOPS p. [REDAKT] i asystenta rodziny p. [REDAKT] oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575 z późn.zm.), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 28 listopada 2011 r., przyjętego Uchwałą Nr XI/48/2011 Rady Gminy Papowo Biskupie. W badanym dokumencie stwierdzono brak wskazania Ośrodka, jako realizatora zadań z zakresu wspierania rodziny oraz brak wyszczególnienia w/w ustawy jako podstawy prawnej funkcjonowania GOPS. Ustalono, iż przygotowany został projekt nowego Statutu uwzględniający powyższe braki.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, będącym załącznikiem do Zarządzenia nr 1/2012 Kierownika GOPS z dnia 2 stycznia 2012 r., zmienionego

kolejnymi Zarządzeniami Kierownika GOPS: Nr 4/2012, Nr 3/2013, Nr 1/2016, Nr 1/2017. Z analizy dokumentów wynika, iż od dnia 03.06.2013 r., Ośrodek realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz uwzględnia zadania asystenta rodziny.

Wójt Gminy Papowo Biskupie Zarządzeniem nr XL/2015, z dnia 20 lipca 2015 r., upoważnił p. [REDAKT] do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art. 176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny,*

- zgodnie z art. 179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny uchwalony został na lata 2013 – 2015. W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci. Kolejny program nie spełnia kryterium czasowego, ponieważ opracowany został na lata 2016 - 2019. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 gminny program wspierania rodziny powinien obowiązywać na okres 3 lat. Kierownik GOPS złożył oświadczenie, iż na najbliższej Sesji Rady Gminy dokona korekty dokumentu w zakresie czasu jego obowiązywania.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS nie dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sporządzono jedynie sprawozdanie roczne z działalności GOPS za 2015 r., które zostało przekazane do Rady Gminy w dniu 25 marca 2016 r.,

a przedstawione na posiedzeniu w dniu 20 czerwca 2016 r. Dokument zawiera jedynie informacje finansowe dotyczące ponoszenia przez gminę kosztów pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Sprawozdanie nie odnosi się do założeń przedstawionych w gminnym programie wspierania rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2: *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina zatrudnia 1 asystenta – p. [REDAKTOWANE] na umowę o pracę od dnia 01.02.2015 r. do chwili obecnej. Asystent miał możliwość podnoszenia kwalifikacji, uczestnicząc w szkoleniach.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 4: *finansowanie:*

- *podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W budżecie Ośrodka nie zostały zagwarantowane środki finansowe na szkolenia w celu umożliwienia pracownikom, w tym asystentowi rodziny podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Dotychczasowe uczestnictwo asystenta w szkoleniach finansowane było ze środków zewnętrznych, głównie unijnych. Finansowanie kosztów związanych z funkcjonowaniem rodzin wspierających, z uwagi na brak rodzin – nie dotyczy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież mają możliwość korzystania z oferty Gminnego Ośrodka Kultury, który organizuje zajęcia edukacyjne i kulturalne. Kuratorium Oświaty we współpracy z GOPS umożliwia dzieciom udział w koloniach letnich.

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, socjalnego, rodzinnego). Na terenie gminy dostępny jest punkt porad prawnych kierowany do mieszkańców, czynny dwa razy w tygodniu. Ponadto przy Urzędzie Gminy funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, natomiast przy GOPS działa Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej. Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Kierownik GOPS wydał Zarządzenie Nr 4/2013 z dnia 03.06.2013 r. w sprawie wprowadzenia „Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”.

Asystent obejmował pomocą :

- w 2015 r. 9 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 12 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd,

– w 2017 r. (do dnia 24 stycznia) 8 rodzin (w tym 3 rodziny w monitoring), do chwili obecnej brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd, przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Dokumentacja kadrowa asystenta zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny, posiadał wymagane kwalifikacje, zgodne z art.12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w aktach osobowych znajdują się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Na podstawie rozmowy z asystentem stwierdzono dobrą znajomość środowisk objętych asystenturą. Asystent dokumentuje swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą sytuacji socjalno-bytowej rodziny, plan pracy, notatki służbowe, oceny okresowe sytuacji rodziny, harmonogram pracy asystenta z daną rodziną (dziennik wizyt, plan wizyt), comiesięczne harmonogramy pracy.

Zbadano dokumentację 21 rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. W ocenie zespołu kontrolującego, wskazane jest kontynuowanie prowadzonej dokumentacji rodziny, w przypadku, gdy asystent współpracuje z rodziną w kolejnym roku kalendarzowym. W związku z tym nie jest konieczne ponowne prowadzenie procedury obejmującej rodzinę wsparciem asystenta (wniosek pracownika socjalnego, zgoda na kontynuowanie współpracy). W opinii zespołu kontrolującego nie ma zasadności określania czasu współpracy asystenta z rodziną, wskazywanego we wniosku pracownika socjalnego lub decyzji Kierownika GOPS. W związku z tym, nie jest konieczne ponowne podpisywanie przez rodzinę zgody na współpracę z asystentem. W badanych aktach stwierdzono brak udokumentowanego monitoringu z rodziną, po zaprzestaniu współpracy. Ponadto w planie pracy z rodziną nie uwzględniono precyzyjnej daty sporządzenia dokumentu oraz przewidywanych efektów planowanych działań.

W związku z powyższym zespół kontrolujący zaproponował wprowadzenie do dokumentacji: określenie dokładnej daty sporządzenia planu pracy z rodziną, wskazywanie w planie pracy przewidywanych efektów planowanych działań oraz wskazał konieczność dokumentowania monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS na podstawie konsultacji. Pracownik socjalny sporządza pisemny wniosek o zaprzestanie lub kontynuowanie współpracy asystenta z daną rodziną, do którego odnosi się Kierownik GOPS, pisząc adnotacje na wniosku pracownika socjalnego. Dokumentem, który poświadcza rezygnację rodziny ze współpracy z asystentem jest druk zgody na podjęcie współpracy, w którym rodzina odpowiednio zaznacza swój wybór (zaznaczając „nie wyrażam zgody”).

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, asystent kontynuuje pracę z rodziną, pracując nad powrotem dziecka do środowiska biologicznego. W tym celu podejmuje współpracę z pracownikami placówki, uczestnicząc przy tworzeniu planu pomocy dziecku oraz w posiedzeniach Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka. W związku z powyższym przyjęto wyjaśnienie asystenta rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. wydatkowano kwotę: 78 370,79 zł,
- w 2016 r. wydatkowano kwotę: 99 073,19 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) nie ponoszono kosztów.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 6 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 27 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 27 lipca 2016 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz.213).

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych Ośrodka, asystenta rodziny, a także poprzez współpracę z innymi służbami tj.: szkołą, policją, przedstawicielami służby zdrowia. Informacje dotyczące trudnej sytuacji rodzinnej pozyskiwane są także ze środowiska lokalnego, najbliższego sąsiedztwa bądź rodziny.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej